

על מכרזים

על מכרזים – על טעויות חשבונאיות במכרזים

**"אילו היו הפגמים
באים לידי ביטוי אך
ורק בתיקונים שבוצעו,
היה אולי מי שיסבור כי
מדובר בטעויות סופר
שנעשו בתום לב, וניתן
היה אולי להתגבר על
כך, יתר על כן,
התנהל משא ומתן
ולמצער דין ודברים עם
המשיב אשר הוביל
לתיקון באופן בו
תוקנו. ... אין מצב
הדברים מאפשר אלא
לפסול את החלטת
ועדת המכרזים.**

לאחרונה פורסם פסק דינו של בית המשפט לעניינים מנהליים במחוז מרכז -
עת"מ 19-09-23543 ש.ח. פארק פתוח וגינון (1986) בע"מ נ' עיריית כפר יונה
ואח' (פורסם בנבו).

פסק הדין עוסק רובו ככולו במספר טעויות חשבונאיות לכאורה, שביצע מציע
בכתב כמויות אשר הכיל מאות רבות של סעיפים, במכרז פומבי 04/2019 אשר
פרסמה עיריית כפר יונה להקמת שני מגרשי כדורגל (להלן: "המכרז").

בית המשפט ביטל את החלטת ועדת המכרזים לתקן את הטעויות החשבונאיות
בהצעה במכרז ופסל את ההצעה הזוכה. לדידו של בית המשפט נוכח הנסיבות
שאפפו את המקרה, הטעויות החשבונאיות שתוקנו היו "טעויות מהותיות" ולא
"טכניות", בנוסף מצא בית המשפט כי במסגרת ביצוע התיקונים כאמור, בוצע
מו"מ אסור עם הקבלן הזוכה.

הקדמה (עוד טרם נתייחס לפסק הדין):

המחוקק העניק לוועדת המכרזים את הסמכות לתקן טעויות חשבונאיות
במסגרת הצעות במכרז. סמכות זו, עוגנה ובוססה הן בספרות המשפטית והן
בפסיקת בית המשפט העליון. הקו המנחה ביחס לתיקון כאמור הוא כי תיקון
הטעות החשבונאית, צריך שיהא תואם להוראות הדין החלות על מפרסם המכרז
ובאופן כזה שאינו פוגע בשוויון.

כך, בכל הנוגע לרשויות מקומיות קובעת תקנה 18(ג) לתקנות העיריות (מכרזים),
תשמ"ח 1987 (והתקנות המקבילות לתקנה זו המצויות בצווי המועצות
המקומיות) כדלקמן:

"נתגלה במסמכי המכרז, בעת הבדיקה בידי מומחה או בידי הועדה
טעות חשבונאית, תתוקן הטעות בידי יושב ראש הועדה ועל דעת
הועדה; התיקון יירשם בפרוטוקול; נתגלתה אי התאמה בין המחיר
הכולל של מספר יחידות ובין המחיר של כל יחידה שצוין במסמכי
המכרז, תתוקן אי ההתאמה בהסתמך על המחיר של כל יחידה".

בכל הנוגע למדינה ומוסדותיה, קובעת תקנה 20(ג) לתקנות חובת המכרזים, תשנ"ג - 1993 כדלקמן:

"נתגלו בהצעות טעויות סופר או טעויות חשבונאיות, רשאי יושב ראש ועדת המכרזים לתקן; התיקון ייעשה במהלך בדיקת ההצעות בידי הועדה וירשם בפרוטוקול; הודעה על התיקון תימסר למציע."

תשומת לב הקוראים לכך שהמחוקק מדגיש, כי התיקון יבוצע על ידי יו"ר הועדה (על דעת ועדת המכרזים או במהלך בדיקת ההצעות על ידה) ללא צורך "בהסכמה" או בקיומו של דין או דברים עם המציע במכרז – **דין ודברים זה מעצם טיבו עשוי לעלות כדי מו"מ אסור**.

ישאל השואל – אם כן, מהו הדין אם לאחר תיקון הטעויות החשבונאיות בהתאם לתקנה, קיים פער בין מחיר ההצעה לאומדן או שנראה על פניו שההצעה אינה סבירה? התשובה לעניין זה היא בזימון של המציע לשימוע בפני ועדת המכרזים וקבלת הסברים מתאימים.

עת"מ 23543-09-19 ש.ח. פארק פתוח וגינון (1986) בע"מ נ' עיריית כפר יונה ואח' (פורסם בנבו):

כאמור לעיל, פסק הדין עסק, רובו ככולו, בטעויות חשבונאיות של מציע במכרז בסעיפים אחדים בכתב הכמויות אשר מנה מאות רבות של סעיפים ובנסיבות תיקון הטעויות כאמור. יצוין כי לעתירה מושא פסק הדין קדמה עתירה נוספת ביחס לאותו מכרז, אשר לאחריה, לאור הפערים הגדולים שהתגלו בחישובי כתב הכמויות של ההצעה הזוכה, הוסכם כי הנושא יחזור לדיון בוועדת המכרזים.

אלא שלדידו של בית המשפט לאחר שהדיון חזר לוועדת המכרזים בפעם השניה, שינה היועץ המקצועי את עמדותיו כפי שהוצגו בהצעה הראשונה ביחס לסבירות ההצעה של הקבלן הזוכה והתאים אותם להחלטות החדשות של ועדת המכרזים – ללא כל הסבר מניח את הדעת. בנוסף מצא בית המשפט כי כחלק מהדיון בוועדת המכרזים, דיון ארוך שנפרש על פני עמודים רבים נוהל מו"מ אסור בין הקבלן לוועדת המכרזים ביחס לתיקון הטעויות החשבונאיות.

הערת העורך: על פניו, כבר בבדיקת ההצעה הראשונה של המכרז, היה על הרשות לפעול על פי תקנה 18 (ג) לתקנות העיריות (מכרזים), תשמ"ח -1987, ולתקן את הטעויות החשבונאיות באמצעות הכפלה של מחירי היחידה המוצעים בכמות ולתקן את סך המכפלה. ככל שמחירי היחידה לאחר התיקון היו מצריכים קיומו של שימוע, אזי היה על הועדה לזמן את המשתתף לשימוע בפניה ולאחר מכן לקבל החלטה ביחס להצעה כאמור. הדברים נכתבים בפשטות וכמובן שהם מעט יותר מורכבים, גם פסק הדין מורכב מעט יותר ועלון זה אינו מתיימר לכלול את כלל האמור בו, אך שורשו של פסק הדין, טמון בניהול בסיסי לא נכון של ההליך המכרזי.

על מכרזים

בהתאם לאמור בפסק הדין, במסגרת ההליך עורב המציע הזוכה בהליך קבלת ההחלטות ו"זיהם" את ההליך המכרזי, עד כדי כך שבית המשפט ראה בהתנהלות מול המציע אשר הוכרז כזוכה כניהול מו"מ אסור במסגרת ההליך המכרזי.

בית המשפט חזר על הוראות המחוקק ביחס לסמכות ועדת המכרזים לבצע תיקונים של טעויות חשבונאיות בהצעה וכן חזר על הרציונל המשפטי שבסמכות זו. בית המשפט ציטט את המלומד פרופסור עומר דקל בספרו "מכרזים", ביחס להיותה של טעות חשבונאית טעות טכנית, בהתייחסו לתקנה 20 לתקנות חובת המכרזים כדלקמן:

"הנחת המוצא של המחוקק היא כי טעות סופר וטעות חשבונאית הינן בגדר פגם טכני שאינו מצדיק פסילת ההצעה. במצב דברים זה משאותרה טעות כאמור, "**...מוסמכת ועדת המכרזים לתקן את ההצעה בעצמה מבלי לפנות למציע.**" הפניה למציע תהא לשם דיווח בלבד ולא לשם קבלת הסכמתו. אם יסרב – משמעות הדבר משיכת ההצעה"

בית המשפט המשיך וציטט את פרופסור דקל, וקבע כי במקרה של מחלוקת או אפשרות לפרשנות של הטעות, **הרי שהטעות החשבונאית אינה יכולה לעלות כדי טעות טכנית או טעות סופר**. ומשעה שסיווג הטעות הופך להיות לטעות "מהותית" הרי שיש בה כדי לפגוע בשוויון ולא ניתן לבצע תיקון שלה.

על אף שבסופו של יום, פעלה ועדת המכרזים של העירייה על פי הקבוע בתקנות, בשל הנסיבות שאפפו את התיקון כאמור, לרבות שינוי עמדה של היועץ המקצועי במכרז ללא הסבר המניח את הדעת, קבע בית המשפט כי לא ניתן היה לבצע את התיקונים כאמור, ובלשון בית המשפט:

"סבורני כי לא ניתן לטעון כי תיקונים אלה, העומדים בסתירה לעמדת המציע ואשר אינם פגם טכני שהינו כשל חישובי, יכולים להיחשב כטעויות סופר ובוודאי שלא טעויות חשבונאיות. ברי, אם כן, כי טעות אשר פורשה פעם כך ופעם אחרת, אינה יכולה להיחשב טעות שאין מחלוקת בדבר אופן תיקונה, ומכאן המסקנה היא אחת - אין מדובר בטעות אשר יכולה להיחשב טעות סופר."

בית המשפט סוקר את התנהלות ועדת המכרזים ומוצא כי מתקיים מו"מ אסור עם הזוכה במכרז:

"כאמור, אילו היו הפגמים באים לידי ביטוי אך ורק בתיקונים שבוצעו, היה אולי מי שסיבור כי מדובר בטעויות סופר שנעשו בתום לב, וניתן היה אולי להתגבר על כך. אלא שהדין שנערך בוועדת המכרזים אינו מאפשר לעשות כן, ומציג תמונה מעוררת שאלות בדבר טעויות שאינן יכולות לטעמי להיות

על מכרזים

טעויות סופר או טכניות. יתר על כן, התנהל משא ומתן ולמצער דין ודברים עם המשיב אשר הוביל לתיקון באופן בו תוקנו. לפיכך, בצירוף האמור לעיל, אין מצב הדברים מאפשר אלא לפסול את החלטת ועדת המכרזים. כך, לא תיקון טכני ופשוט העולה ממסמכי ההצעה, כי אם קבלת החלטות מהותיות, אשר משתנות לאחר ניהול דין ודברים עם המשיב, וכאמור, תיקונים העומדים בסתירה להצעת והצהרת המשיב עצמו".

סוף דבר הוא ביטול החלטת ועדת המכרזים ביחס לזוכה במכרז, פסילת הצעתו של המציע אשר נמצאו טעויות חשבונאיות בהצעתו והשבת הדיון לוועדת המכרזים לצורך קבלת החלטה ביחס לזוהות הזוכה במכרז, זאת נוכח העובדה שעותר לא צרף את המסמכים הנדרשים בדיון לצורך הכרזה עליו כזוכה במסגרת פסק הדין.

לשאלות או הבהרות ניתן לפנות אלינו בלחיצה כאן או
לפנות אלינו בדוא"ל לכתובת: david@aradv.co.il

ליטיגציה מנהלית

ייצוג רשויות מקומיות בבקשות לצווים ארעיים וצווי ביניים ובעתירות מנהליות בדיני מכרזים.

ליווי הליכי המכרז

עריכת מסמכי הבהרות, בדיקת הצעות, עריכת חוות דעת ומסמכי סיכום לוועדת המכרזים.

עריכת מכרזים

ייעוץ שוטף ועריכת מכרזים והליכים תחרותיים בתחומים שונים לרבות מכרזים מורכבים.